

UCHWAŁA NR XVI/158/16
RADY POWIATU STRZELECKIEGO
z dnia 27 stycznia 2016 roku

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020”

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) w związku z art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015r., poz. 1445 z późn. zm.) Rada Powiatu Strzeleckiego uchwala, co następuje:

§ 1.

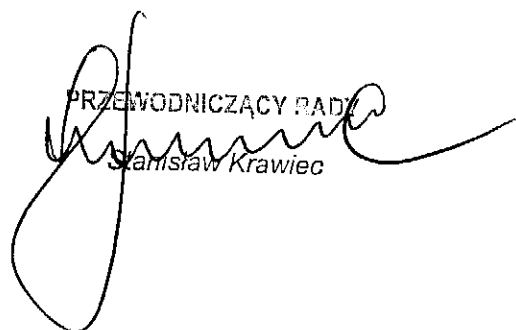
Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020”, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Strzeleckiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Stanisław Krawiec

Powiatowy Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2016 –2020

Spis treści

Wstęp	3
1. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej.....	4
1.1 Pojęcie przemocy w rodzinie.....	4
1.2. Formy przemocy.....	4
1.3. Cykl przemocy w rodzinie.....	6
1.4. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie.....	7
1.5. Skutki przemocy w rodzinie.....	7
2. Perspektywa prawna.....	9
2.1. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie.....	9
2. 2. Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	9
2. 3. Procedura „Niebieskiej Karty”.....	11
3. Zasoby instytucjonalne powiatu.....	12
4. Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie.....	15
5. Cel strategiczny i kierunki działania.....	20
5.1 Cel realizacji programu.....	20
5.2 Cele szczegółowe	21
6. Realizacja programu.....	27
6.1 Źródła finansowania.....	27
6.2 Realizatorzy programu.....	27
6.3 Przewidywane efekty programu	28
6.4 Adresaci programu	28
6.5 Termin realizacji.....	28
6.6 Monitoring i ewaluacja.....	28
6.7 Koordynator programu	28
7. Podsumowanie	29
8. Spis tabel	29

WSTĘP

Opracowanie powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest obowiązkiem powiatu wynikającym z art.6 ust. 3 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Program określa szerokie działania skierowane zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, jak również na ochronę ofiar przemocy i edukację sprawców stosujących przemoc. Zaplanowane w programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011 - 2015”.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że kobieta i mężczyzna mają równe prawa m. in. w życiu rodzinnym. Szczególną ochroną Rzeczpospolita Polska obejmuje prawa dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto, nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Państwo ma dbać o dobro rodziny poprzez uwzględnienie go w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z trudnych sytuacji społecznych jest występująca przemoc w rodzinie. Preambuła do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje na fakt, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Ustawa ta definiuje pojęcie przemocy w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Dokumentami określającymi obszary poszczególnych dziedzin życia powiatu, w tym społecznego, mającymi bezpośredni i pośredni wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych są:

- 1) Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2001 – 2015;
- 2) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.
- 3) Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego 2014-2020.
- 4) Program Ośłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.”
- 5) Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015.
- 6) Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie ustalone przez poszczególne gminy Powiatu Strzeleckiego.

W Programie tym wskazano konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także prowadzenia terapii ze sprawcami przemocy. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiat na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez

specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

1.1 Pojęcie przemocy w rodzinie

Definicja przemocy domowej z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz.1493 z późn. zm.) brzmi: „Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Z powyższej definicji wynikają następujące cechy charakterystyczne przemocy:

- jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- siły są nierównomierne –sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary;
- powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne –sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

Ofiarami przemocy domowej mogą być zarówno kobiety, jak i mężczyźni, te pierwsze są znacznie bardziej narażone na systematyczne i najpoważniejsze jej formy, włącznie z przemocą seksualną. Jednak 1 na 4 kobiety doświadcza tego w ciągu swojego życia. Przemoc domowa występuje też w związkach partnerskich, nieformalnych i może być skierowana też przeciw innym członkom rodziny, także dzieciom.

Przemoc może mieć charakter:

- 1) instrumentalny : środek do realizacji ściśle określonych celów;
- 2) bezinteresowny : poszukiwanie wyłącznie zadowolenia w znęcaniu się nad innymi;
- 3) wymiar indywidualny lub zbiorowy.

1.2. Formy przemocy

W literaturze przedmiotu najczęściej opisuje się cztery formy złego traktowania jednostki w rodzinie:

1. Przemoc fizyczna – obejmuje całą gamę form zachowania, które powodują naruszenie nietykalności fizycznej, a polegają na świadomym i celowym zachowaniu powodującym uszkodzenie ciała. Czynne formy przemocy to wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np. popychanie, kopanie, duszenie, bicie, użycie broni, topienie, nie udzielenie niezbędnej pomocy.

1. Przemoc psychiczna – jest najbardziej nieuchwytną i zdradliwą formą maltretowania.

Organizacja Amnesty International psychiczne znęcanie się definiuje w sposób operacyjny, zaliczając do niego następujące formy zachowania: izolację, narzucanie własnych sądów, oddziaływanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby. Ten rodzaj Przemocy wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna powoduje brak chęci podejmowania jakichkolwiek działań zmierzających do przerwania ciągu aktu przemocy. Jest również wyjściem w kierunku wyuczonej bezradności, natomiast izolowanie i narzucanie własnych sądów, to element „prania mózgu”, na które składają się:

- *izolacja* - pozbawiająca ofiarę społecznego poparcia, zmniejszająca jej możliwości stawiania oporu, uzależniająca od sprawcy, doprowadzająca do skoncentrowania się na nim, a następnie do monopolizacji uwagi,
- *monopolizacja uwagi* - ofiara koncentrując się na aktualnym położeniu wspiera introspekcję, eliminuje bodźce inne niż te, którymi manipuluje oprawca,
- *osłabienie* - prowadzi do przemęczenia, którego efektem jest minimalizacja fizycznej i psychicznej możliwości stawiania oporu,
- *groźby* - nasilają lęk i rozpacz,
- *przychylność od czasu do czasu* - motywuje pozytywną skłonność do uległości,
- *demonstrowanie wszechwładzy* - wskazujące na daremność stawiania oporu,
- *degradowanie* - rodzi przekonania, że opór bardziej naruszy szacunek do samej siebie i poczucie własnej wartości niż kapitulacja.

Przejawami złego odnoszenia się są: upokarzanie, wyzywanie, poniżanie, groźby, niszczenie przedmiotów mających wartość materialną lub emocjonalną dla ofiary, degradacja wartości moralnych i emocjonalnych ofiary.

3. Przemoc seksualna – to naruszenie intymności polegające na wymuszaniu różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowanych pieszczot praktyk seksualnych, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

4. Przemoc ekonomiczna – rozumiana jako naruszenie własności; prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów, dysponowanie czyjąś własnością, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia.¹

Niektórzy autorzy podają jeszcze jako rodzaj przemocy – zaniedbanie i nadopiekuńczość dziecka:

Zaniedbanie:

- 1) fizyczne: brak należytej opieki w tym lekarskiej, wszelkie zaniedbywania fizyczne ofiary;
- 2) psychiczne: różnego rodzaju formy odrzucenia, obojętność, nieokazywanie pozytywnych uczuć, lekceważenie emocjonalne, lekceważenie psychicznych potrzeb ofiary (w tym materialnych).

Nadopiekuńczość: działania dążące do ograniczenia właściwego rozwoju ofiary poprzez formy nadopiekuńczości, pozbawiające ją prawidłowego rozwoju psychofizycznego i fizycznego oraz doprowadzające do okaleczenia psychicznego i fizycznego.

¹ Pospiszył I.: Przemoc w rodzinie. Wydawnictwo WSiP. Warszawa 1998

1.3. Cykl przemocy w rodzinie

Przemoc zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy, szczególnie domowej, składa się z trzech następujących po sobie faz :

Faza narastania napięcia

Osoby doznające przemocy określają tę fazę mianem ciszy przed burzą. Wszystko wydaje się w porządku, ale w relacjach odczuwa się stałe napięcie, jakby coś miało się wydarzyć. W tej fazie partner jest napięty i stale poirytowany. Każdy drobiazg wywołuje jego złość, często robi awanturę. Może poniżać partnerkę, poprawiając swoje samopoczucie. Prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem. Kobieta stara się jakoś opanować sytuację - uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, wywiązuje się ze wszystkich obowiązków. Często przeprosza sprawcę. Ciągłe zastanawia się nad tym, co może zrobić, aby poprawić mu humor, uczynić go szczęśliwym i powstrzymać przed wyrządzeniem krzywdy. Jest cały czas spięta i zdenerwowana, gdyż wie, że wszystko, co zrobi lub co powie, może być pretekstem do wybuchu złości i agresji sprawcy. Niektóre kobiety w tej fazie mają różne dolegliwości fizyczne, jak bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utratę apetytu. Narastające napięcie po pewnym czasie staje się nie do zniesienia. Zdarza się, że kobieta wywołuje w końcu awanturę, żeby "mieć to już za sobą".

Faza ostrej przemocy

Jest to faza, w której wzbierające napięcie eksploduje, powoduje wybuch emocji, często zupełnie niekontrolowany. W tej fazie partner wpada w szal i wyładowuje się. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg. Wówczas osoba krzywdząca jest agresywna wobec rodziny, niszczy sprzęty, co zwiększa ryzyko dużych szkód fizycznych. Osoba krzywdzona odczuwa wtedy przede wszystkim przerażenie, bezsilność, strach, lek, złość, szok, gniew. To najczęściej wtedy, po akcie ostrej przemocy osoba krzywdzona podejmuje decyzję o szukaniu pomocy, ujawnia przed rodziną całą sytuację. Całą sytuacją zaszokowana jest nie tylko ofiara, ale także sprawca przemocy. Po wyładowaniu swojej złości i gniewu, gdy już się uspokoił, do jego świadomości dotarł ogrom szkód, jakie wyrządził. To wszystko powoduje, że sprawca stara się je doraźnie naprawić.

Faza miodowego miesiąca

Gdy sprawca wyładował już swoją złość i wie, że posunął się za daleko nagle staje się inną osobą. Szczerze żałuje za to, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że to się nigdy nie powtórzy. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie dla tego, co zrobił i przekonuje ofiarę, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Sprawca zaczyna zachowywać się w taki sposób, iż ofiara rzeczywiście wierzy w to, że przemoc nigdy się nie powtórzy. Sytuacja w związku poprawia się na tyle, że przypomina tę z początku znajomości. Faza ta daje osobie doznającej przemocy złudną nadzieję. Wierzy ona głęboko, że skoro jest teraz dobrze, to oznacza, że może być już tak zawsze. Nawet, jeśli po tej fazie nastąpi faza narastania napięcia i ostrej przemocy, co jest typowe dla cyklu przemocy, to myśl, że może być dobrze staje się dla niej ostatnią deską ratunku. Opóźnia to poszukiwanie pomocy i wychodzenie z kręgu przemocy. Fazy te trwają nieraz po kilkanaście lat, ofiara pozostaje w swoistego rodzaju pułapce czasowej i emocjonalnej, przechodząc do fazy do fazy powtarzając cały cykl od początku.²

² <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/>

1.4. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie należą stwierdzenia:

- „Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”. Niektóre osoby nie potrafią poradzić sobie z problemami rodzinnymi bez ingerencji osób postronnych. Z drugiej strony wstydzą się lub boją mówić o tym, co dzieje się w domu. Interwencja z zewnątrz może niejednokrotnie zapobiec tragedii.
- „Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego”, „Doświadczanie przemocy nie jest zależne od statusu społecznego, zdarza się także w tzw. „dobrych domach”.
- „Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar”. Przemoc fizyczna pozostawiająca ślady na ciele ofiary jest tylko jedną z form przemocy. Inne formy przemocy dezintegrują funkcjonowanie emocjonalne człowieka.
- „Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”. Alkohol jest jednym z czynników „wyzwalających” przemoc, usprawiedliwieniem jej, ale nie jest przyczyną agresji. Sprawcy przemocy w rodzinie nie zawsze są pod wpływem alkoholu.
- „Ofiara przemocy wyraża na nią zgodę, gdyby było inaczej, odeszłaby od sprawcy”. Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmienienia sytuacji, w jakiej się znalazła. Niejednokrotnie problemem jest brak samodzielności finansowej i schronienia.
- „Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył”. Za przemoc zawsze winę ponosi sprawca. Niezależnie od zachowania ofiary będzie on w stosunku do niej agresywny.
- „Gwałt w małżeństwie nie istnieje”. Przemoc seksualna ma miejsce także w małżeństwie. Jest to niezgodne z prawdą. Przemoc może mieć miejsce we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego. Pamiętać również należy, iż zgodnie z prawem przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, na które każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować. Świadectwem przemocy są nie tylko widoczne na ciele urazy – przemoc psychiczna nie pozostawia śladów. Osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji.

Podobnych przykładów wypowiedzi, zawierających wyjaśnienie zachowania sprawcy i obwiniających ofiarę za doznaną przemoc, można przytoczyć znacznie więcej. Ten sposób myślenia prowadzi jednak do nikąd. Wkłada wszystkich w „poprawianie” zachowania osoby doznającej przemocy, co nie przynosi, bo nie może, żadnego trwałego efektu, ponieważ:

***Za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi sprawca,
niezależnie od tego co zrobiła ofiara³.***

1.5. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

³ <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie>

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, sięganie po alkohol, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

Společne konsekwencje przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają też wiele negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi uczuciami sięgając po środki uzależniające. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce. Dorosli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Tak więc krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

2. Perspektywa prawna

1.2 Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
2. ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.);
3. ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. -Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2012r., poz. 788 z późn. zm.);
4. ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2012r., poz. 1356 z późn. zm.);
5. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012r., poz.124);
- 6.ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 332 z późn. zm.);
7. ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.);
8. ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
9. uchwałę nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014, poz. 445).
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011r. Nr 209 poz. 1245)

2.2 Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Do zadań powiatu należy w szczególności:

1) *opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie:*

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015” został opracowany przez PCPR i przyjęty przez Radę Powiatu Strzeleckiego w Strzelcach Op. Uchwałą Nr X/107/11 z dnia 29 czerwca 2011r.

2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie:

W roku 2013 Rada Powiatu Strzeleckiego przyjęła Uchwałą Nr XXXVI/376/13 „Program profilaktyczny mający na celu udzielanie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2013-2015”. Program został skierowany do dzieci i młodzieży – potencjalnych ofiar przemocy w rodzinie oraz do rodziców biologicznych dzieci i miał na celu: udzielanie specjalistycznej pomocy w stosunku do dzieci i młodzieży zagrożonej przemocą w rodzinie, zwalczanie czynników ryzyka i wzmacnianie czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój oraz promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci.

2) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

W specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie udziela się pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Pomoc udzielana jest w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz w zakresie potrzeb bytowych. W specjalistycznych ośrodkach wsparcia, obok zapewnienia podstawowych potrzeb, ofiary przemocy w rodzinie otrzymują profesjonalne wsparcie medyczne, socjalne, psychologiczne i prawne.

W Powiecie Strzeleckim nie funkcjonuje Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, jednak istnieje możliwość kierowania osób potrzebujących do Specjalistycznych Ośrodków :

1. przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie -Koźlu.
2. w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Opolu.

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb - poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych - schronienia do 3 miesięcy. Matki z małoletnimi dziećmi oraz kobiety w ciąży dotknięte przemocą lub znajdujące się w innej sytuacji kryzysowej mogą w ramach interwencji kryzysowej znaleźć schronienie i wsparcie w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Do tych domów mogą być również przyjmowani ojcowie z małoletnimi dziećmi albo inne osoby sprawujące opiekę prawną nad dziećmi.

Na terenie naszego Powiatu brak jest ośrodka interwencji kryzysowej.

W ramach poradnictwa z zakresu interwencji kryzysowej pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Op. udziela porad w godzinach pracy w siedzibie jednostki. Natomiast potrzeby bytowe osób dotkniętych przemocą domową w rodzinie zabezpieczane są na podstawie zawartych Porozumień:

- ze Stowarzyszeniem Pomocy Wzajemnej „Barka” z siedzibą w Strzelcach Opolskich,
- z Domem Matki i Dziecka w Opolu - Grudziach prowadzonym przez Diecezjalną Fundację Obrony Życia.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) *tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;*
- 2) *opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;*

Obecnie oddziaływania te są prowadzone w oparciu o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz.259). Programy korekcyjno edukacyjne winny być nieodłącznym czynnikiem resocjalizacji sprawców przemocy w rodzinie, gdyż samo zaostreżenie kar w stosunku do tych osób nie przyczyni się do zmian ich zachowań wobec członków rodziny. Celem przeciwdziałania przemocy jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci, poprzez edukację sprawców umożliwiając im nabycie prawidłowych umiejętności wychowawczych, postaw małżeńskich oraz zachowań społecznych.

2.3. Procedura „Niebieskie Karty”

Dokonana w 2010 r. nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 493, z późn. zm.) nałożyła na Radę Ministrów obowiązek wydania rozporządzenia określającego zasady procedury „Niebieskie Karty” oraz wzory stosownych formularzy. Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku. Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta-A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagog, dyrektor szkoły, nauczyciel), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, ratownika medycznego), komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet nie poparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się aby przypuszczenie stosowania przemocy zostało uzasadnione (uprawdopodobnione).

Karta A - wszczęcie procedury. Osoba wszczynająca procedurę przekazuje wypełniony formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie tzn. nie później niż w terminie 7 dni (kopia zostaje u wszczynającego procedurę). Następnie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w ciągu 3 dni przekazuje go członkom Zespołu lub grupie roboczej.

Karta B - przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Karta C – na posiedzeniu członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupa robocza, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta C”. Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie –nie wstrzymuje prac Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Karta D – Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta D” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Możliwe jest wypełnienie Kart D w miejscu zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy. Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania

przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań.

3. Zasoby instytucjonalne Powiatu Strzeleckiego

Do podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie należą:

Jednostki pomocy społecznej :

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Op. – realizacja ww. zadań ustawowych jednostka organizacyjna powiatu powołana do realizacji określonych zadań, odpowiedzialna jest za całość zadań samorządu powiatowego wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanej dalej „ustawą”. PCPR ma za zadanie udzielać ofiarom przemocy w rodzinie bezpłatnej pomocy, w szczególności w postaci poradnictwa psychologicznego, prawnego, pedagogicznego i socjalnego. Również ma za zadanie zapewnienie noclegu w sytuacjach kryzysowych a wobec sprawców winno realizować także programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych .

- Ośrodki Pomocy Społecznej (w Strzelcach Op., w Izbicku, w Jemielnicy, w Kolonowskiem, w Ujeździe, w Leśnicy, w Zawadzkiem)

Na poziomie gmin działania związane ze wsparciem osób uwikłanych w przemoc domową, w formie bardzo zróżnicowanej wykonują ośrodki pomocy społecznej, które zgodnie z art.7 pkt. 7 ustawy o pomocy społecznej są zobowiązane do udzielania pomocy osobom oraz ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie.

Policja / Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Op. /

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

1. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
2. inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
3. wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Policja przeprowadza interwencje domowe związane z sytuacjami przemocy w rodzinie, prowadzi procedurę Niebieskiej Karty, przyjmuje zgłoszenia od osób, które przemoc doznają lub są jej świadkami. Prowadzi postępowanie przygotowawcze w sprawach związanych z przemocą w rodzinie.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych / w Strzelcach Op., Izbicku, Jemielnicy, Kolonowskiem, Ujeździe, Leśnicy, Zawadzkiem /.

Do zadań Komisji między innymi należy prowadzenie rozmów interwencyjnych ze sprawcą przemocy, który przejawia problem z alkoholem, bądź jest od niego uzależniony. Komisja również może skierować osobę stosującą przemoc na leczenie odwykowe lub/i złożyć zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa z art. 207k.k

Prokuratura Rejonowa /Prokuratura Rejonowa w Strzelcach Op. /

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także jej świadkowie mogą złożyć w prokuraturze zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno - skargowym lub wnioszek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo, prokuratura prowadzi bądź nadzoruje prowadzone przez policję postępowanie przygotowawcze dotyczące przemocy w rodzinie

Prokuratura może nakazać oskarżonemu o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej opuszczenie lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził. W postępowaniu przygotowawczym środek ten stosuje się na wniosek policji albo z urzędu.

Sąd Rejonowy /Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Strzelcach Op./

Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Strzelcach Op. - zobowiązany do reagowania na każdą informację, która dotyczy wszelkich nieprawidłowości w opiece nad dzieckiem oraz naruszenia jego dóbr. Powołane są do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego, postępowania w sprawach nieletnich oraz w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu. Mając na uwadze dobro dzieci, w swoich kompetencjach mogą one zastosować następujące działania

Wydział Karny Sądy Rejonowego w Strzelcach Op.

W procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ważną rolę odgrywają także sądy karne i przepisy art. 72 kk, na mocy których Sąd może m.in. zobowiązać sprawcę przestępstwa do:

§ 1. pkt 6. – poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym lub uczestnictwu w programach korekcyjno-edukacyjnych,

7) powstrzymywania się od przebywania określonych środowiskach lub miejscach,

7a) powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób,

7b) opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,

8) innego stosownego postępowania w okresie próby, jeżeli może to zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa.

Kuratorzy Sadowi - działający przy sądach Rejonowych, prowadzą sądowe postępowania wykonawcze między innymi wobec sprawców przemocy skazanych na kary nieizolacyjne,

a także sprawują nadzory nad rodzinami, w których występuje przemoc w formie zaniedbania.

Placówki oświatowe / Szkoły dla których organem założycielskim jest Powiat Strzelecki, Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Strzelcach Op. /

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog lub psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka. Pomoc w przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa obejmuje następujące kroki:

- przeprowadzenie rozmowy z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- diagnoza sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udzielenie kompleksowych informacji osobie pokrzywdzonej oraz jej rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, a także jej rodziny,
- zorganizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie

Służba zdrowia / Szpital Powiatowy im. Prałata J.Głowatzkiego w Strzelcach Opolskich, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej /

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia (lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny) każdorazowo udziela osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

Inne podmioty :

- Punkty konsultacyjne w gminach Powiatu Strzeleckiego (w Strzelcach Op., Izbicku, Jemielnicy, Kolonowskiem, Ujeździe, Leśnicy, Zawadzkiem) ;

Konsultacje mają na celu udzielenie kompleksowej pomocy dla osób, doświadczających, stosujących przemoc oraz pomoc w zakresie wszelkich zgłoszonych przez klientów problemów. Na terenie Powiatu Strzeleckiego we wszystkich gminach udzielana jest pomoc psychologiczna natomiast pomoc prawna udzielana jest w gminie Strzelce Op., w Jemielnica i w Kolonowskiem.

- Zespoły interdyscyplinarne działające w gminach (w Strzelcach Op., w Izbicku, w Jemielnicy, w Kolonowskiem, w Ujeździe, w Leśnicy, w Zawadzkiem)

Podstawowym zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz

ochrony ofiar przemocy w rodzinie, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Centrum Terapii i Profilaktyki w Strzelcach Op. – w ramach finansowania przez NFZ świadczenie kompleksowej pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i psychiatrycznej, a ponadto w roku 2015 placówka uruchomiła punkt Konsultacyjny, gdzie dyżuruje psycholog.

- Poradnia Rodzinna Dom Pielgrzyma Góra Św. Anny– udziela poradnictwa prawnego i psychologicznego.

4. Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie

Dane figurujące w policyjnych statystykach czy dokumentacji zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie są z założenia niepełne. Obejmują jedynie tę część przemocy, która została ujawniona, często w związku z jej eskalacją. Wciąż niemożliwa do zdiagnozowania jest przemoc, która pozostaje ukryta w domowym zaciszu, odbywa się bez świadków. Ujawnienie przemocy wewnątrzrodzinnej z perspektywy ofiary uwikłanej w relację ze sprawcą, wiąże się z ogromnym wstydem i lękiem przed zmianą. Dlatego dane, którymi dysponują instytucje zajmujące się zjawiskiem przemocy często pokazują niewielki procent rzeczywistej skali zjawiska.

Tabela 1. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych przez policję z podziałem na gminy

Liczba interwencji domowych	2012	2013	2014	I-III kwartał 2015
Ogółem w Powiecie Strzeleckim oraz w:	639	726	649	506
Gminie Izbicko	26	28	40	20
Gminie Jemielnica	49	52	47	30
Gminie Kolonowskie	15	1	28	43
Gminie Leśnica	50	72	52	46
Gminie Strzelce Opolskie	425	483	362	281
Gminie Ujazd	32	41	44	31
Gminie Zawadzkie	42	49	76	55
Liczba założonych „Niebieskich Kart”- ogółem:	65	46	98	88

Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego. Niebieskie Karty są zakładane między innymi przez policję, która przesyła je do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. W roku 2013 policjanci Powiatu Strzeleckiego przeprowadzili 726 interwencji i w tym sporządzili 46 Niebieskich Kart. Rok 2014 i rok 2012 w liczbie podejmowanych interwencji jest porównywalny, jednak już liczba założonych Niebieskich Kart w 2012 – 65 jest wyższa stosunku do 2014, gdzie sporządzono 98. W okresie trzech kwartałów roku 2015 interwencji podjęto 506 a założonych Niebieskich kart 88.

Z danych przedstawionych w Tabeli nr 2 wynika, iż pośród przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych wobec których istnieje podejrzenie że stosują przemoc

w rodzinie największą grupę stanowią mężczyźni. Liczba podejrzanych mężczyzn w roku 2012 (52) i w roku 2013 (44) – wzrosła prawie dwukrotnie w stosunku do roku 2014 (93). Należy nadmienić, że kobiety również są wśród osób podejrzanych, bowiem w roku 2012 było 13 kobiet podejrzanych o stosowanie przemocy, natomiast w roku 2015 w pierwszych trzech kwartałach podejrzanych było 6 kobiet.

Tabela 2. Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie

Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc	2012	2013	2014	I-III kwartał 2015
Ogółem:	65	46	98	88
w tym :				
kobiety	13	2	5	6
mężczyźni	52	44	93	82
Nieletni (do 18 roku życia)	-	-	-	-

Porównując grupę pokrzywdzonych największą grupę stanowią nadal kobiety i dzieci. Porównując lata 2012 i 2013 do roku 2014 ilość pokrzywdzonych znacznie wzrosła, bowiem w latach 2012 i 2013 liczba kobiet wahała się w granicach 58-51 a w roku 2014 – 97, natomiast liczba pokrzywdzonych nieletnich w roku 2012 – 6, w roku 2013 - 35 osób a w roku 2014 wzrosła już aż do 60 osób nieletnich. W pierwszych trzech kwartałach roku 2015, bowiem liczba kobiet pokrzywdzonych wynosi 115, natomiast nieletnich 30. Dane te obrazuje tabela nr 3.

Tabela 3. Zestawienie danych dotyczących osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie.

Liczba osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie	2012	2013	2014	I-III kwartał 2015
Ogółem:	68	91	172	115
w tym :				
kobiety	58	51	97	78
mężczyźni	4	5	15	7
Nieletni (do 18 roku życia)	6	35	60	30

Skalę problemu przemocy w rodzinie w Powiecie Strzeleckim obrazuje również realizacja procedury „Niebieskiej Karty”, która jest realizowana w gminie przez pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia lub oświaty. Zgodnie z art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. W skład wchodzi między innymi: przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia. Zespoły do

rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach mogą tworzyć grupy robocze.

Zakończenie procedury jest możliwe w dwóch przypadkach:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Dokumentacja Niebieskiej Karty może stanowić ważny dowód w sprawie karnej. Jednak aby sprawca został ukarany, potrzebne jest co do zasady złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy Policja lub prokurator zajmą się sprawą z urzędu. Ponadto, po wypełnieniu Niebieskiej Karty sytuacja winna być stale nadzorowana przez Policję lub pracownika socjalnego.

Dane dotyczące spraw prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez gminne zespoły interdyscyplinarne z terenu Powiatu Strzeleckiego obrazuje poniższa tabela nr 4, z której wynika, że w roku 2012 i 2013 najczęściej Niebieskich Kart sporządzono w gminie Strzelce Op. – 49 i 46, a najmniej w tych latach w gminie Leśnica - 4 i 17 oraz w gminie Ujazd - 9 i 2. Natomiast w roku 2014 najczęściej Niebieskich Kart sporządzono w gminie Zawadzkie – 88 w tym 19 dzieci było zagrożonych przemocą, a najmniej Niebieskich Kart sporządzono w gminie Ujazd – 11 w tym, w dwóch rodzinach przemoc wystąpiła po raz kolejny. W roku 2015 w okresie od stycznia do końca września najczęściej Niebieskich Kart sporządzono w gminie Jemielnica – 33, w tym 10 dzieci było zagrożonych przemocą, a dla porównania w gminie Strzelce Opolskie, - 28 gdzie 2 dzieci była dotknięta przemocą, natomiast w gminie Ujazd – sporządzono 4 Niebieskie Kart, gdzie 6 dzieci była zagrożoną przemocą.

Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą – dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej z podziałem na gminy

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie		2012			2013			2014			I-III kwartał 2015		
		kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci
Gmina Izbicko	w tym:	9	0	23	13	0	14	11	0	5	10	1	10
	Ogółem	32			27			16			21		
Gmina Jemielnica	w tym:	7	7	12	12	11	12	15	14	16	12	11	10
	Ogółem	26			35			45			33		
Gmina Kolonowskie	w tym:	7	-	5	3	-	2	6	-	7	6	-	5
	Ogółem	12			5			13			11		
Gmina Leśnica	w tym:	2	0	2	10	0	7	10	0	6	7	1	5
	Ogółem	4			17			16			13		

Gmina Strzelce Op.	w tym:	45	3	1	42	1	3	51	3	7	26	-	2
	Ogółem	49			46			61			28		
Gmina Ujazd	w tym:	7	9	12	2	2	1	9	11	9	4	3	6
	Ogółem	9 <i>/w 2 rodzinach przemoc wystąpiła po raz kolejny/</i>			2			11 <i>/w 2 rodzinach przemoc wystąpiła po raz kolejny /</i>			4		
Gmina Zawadzkie	w tym:	13	2	10	13	3	9	5	12	19	11	3	5
	Ogółem	25			25			88			19		

Z danych zawartych w poniższej tabeli wynika, iż najwięcej aktów oskarżenia związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie zostało sporządzonych za przestępstwa dotyczące uchylania się od płacenia alimentów oraz znęcania się nad rodziną. W roku 2014 zarejestrowano 117 spraw dotyczących znęcania się nad rodziną, a w okresie od stycznia do końca września 2015 r. zarejestrowano 77 takich spraw. Natomiast z art. 209 tj.: uchylanie się od alimentów zarejestrowano w roku 2014 – 135 spraw, w roku w I – III kwartach 2015 zarejestrowano 95 spraw z tego artykułu. Dość często akty oskarżenia dotyczyły gróźb karalnych. Pojedyncze postępowania zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia dotyczyły obcowania płciowego z małoletnim oraz uszkodzenia ciała.

Tabela 5. Dane dotyczące zarejestrowanych spraw w Prokuraturze Rejonowej w Strzelcach Op. z podziałem na sprawy:

Liczba zarejestrowanych spraw o przestępstwa popełnione na terenie powiatu strzeleckiego z artykułów zwianych ze stosowaniem przemocy w rodzinie:	2012	2013	2014	I-III kwartał 2015
z art. 156 kk / ciężki uszczerbek na zdrowiu/	-	-	-	-
z art. 157 kk / uszkodzenie ciała/	1	6	2	2
z art. 190 kk / groźby karalne/	11	7	13	4
z art. 197 kk / przestępstwo zgwałcenia/	-	1	2	2
z art. 200 kk / obcowanie płciowe z małoletnim /	3	3	4	-
z art. 209 kk /uchylanie się od płacenia alimentów/	93	109	135	95
z art. 207 kk/ Przestępstwo znęcania się nad rodziną /	129	116	117	77
z art. 217 kk /naruszenie nietykalności/	-	-	1	-

W Prokuraturze Rejonowej w Strzelcach Op. w roku 2014 zarejestrowano łącznie 24 sprawy związane z przemocą w rodzinie (w roku 2013 i 2012 wartości te kształtują się na podobnym poziomie), z czego wszczęto 202 a skierowano do bezpośrednio do sądu z aktem oskarżenia 87 spraw. W trzech kwartałach roku 2015 zarejestrowano 180 spraw, postępowań wszczęto 145 a do sądu skierowano 28 spraw.

Tabela 6. Liczba spraw zarejestrowanych w Prokuraturze Rejonowej w Strzelcach Op., wszczętych i skierowanych do sądu związanych z przemocą w rodzinie

Dane z Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Op. rozkład w latach:	Liczba zarejestrowanych spraw związanych z przemocą w rodzinie	Liczba wszczętych postępowań	Liczba spraw skierowanych do sądu z aktem orzeczenia
2012	237	147	76
2013	242	181	81
2014	274	202	87
I-III kwartał 2015	180	145	28

Analizując dane zawarte w tabeli 7, można zauważyć, iż liczba orzeczeń wydanych przez Wydział Karny II Sądu Rejonowego w Strzelcach Op. w latach 2012 – 2014 oraz do września 2015 wydano najwięcej postanowień z warunkowym zawieszeniem wykonania kary: w 2012 – 86 , w 2013- 95, w roku 2014 – 772, natomiast do września 2015 – 64. Natomiast na karę bezwzględnego pozbawienia wolności najwięcej postanowień wydano w roku 2013 – 15 postanowień, a w pierwszych trzech kwartałach roku 2015 wydano 11 postanowień. Na leży zwrócić uwagę iż spośród wszczętych postępowań w sprawach przestępstwa przeciwko rodzinie w Wydziale Karnym w Sądzie Rejonowym w Strzelcach Op. nakaz opuszczenia lokalu wydano tylko 1 raz w roku 2013, a nakaz uczestnictwa oskarżonego w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy domowej nie wydano jak dotąd ani razu.

Tabela 7. Liczba orzeczeń wydanych w II Wydziale Karnym Sądu Rejonowego w Strzelcach Op. w poszczególnych latach:

Liczba orzeczeń w związku z: art. 156 kk, art. 157 kk, art. 190kk, art. 197 kk,200kk, art. 209, art.207kk, art. 217kk	2012	2013	2014	I-III kwartał 2015
Kara bezwzględnego pozbawienia wolności	9	15	11	11
Z warunkowym zawieszeniem wykonania kary	86	95	72	64
Zakaz zbliżania	0	2	3	1
Zobowiązania do leczenia odwykowego	4	2	4	0
Nakaz opuszczenia lokalu przez oskarżonego	0	1	0	0
Nakaz uczestnictwa oskarżonego w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy domowej	0	0	0	0

Pomoc rodzinie, w której jest przemoc oblige również do prowadzenia działań wobec sprawców. Ta część wsparcia dla rodziny przemocowej jest najtrudniejsza do zrealizowania, bowiem przyznanie się do stosowania przemocy wobec najbliższych osób jest bardzo trudne. W latach 2012 - 2014 Centrum nie realizowało programu korekcyjno – edukacyjnego dla

sprawców przemocy w rodzinie z uwagi na brak osób posiadających odpowiednie kwalifikacje, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

Natomiast w roku 2015 program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie realizowany był w warunkach izolacyjnych. Centrum zleciło realizację podmiotowi zewnętrznemu w drodze zapytania ofertowego w oparciu o prawo zamówień publicznych. Zawarta została Umowa na realizację zadania z Ośrodkiem Psychoterapii i Seksuologii w Opolu. Program składał się z 2 edycji zrealizowanych w terminie od 01 kwietnia 2015r. – do 31 lipca 2015r.:

- Edycja I w Zakładzie Karnym Nr 1 w Strzelcach Op., ul. K. Miarki 1;
- Edycja II w Zakładzie Karnym Nr 2 w Strzelcach Op., ul. Świerczewskiego 3;

Program korekcyjno-edukacyjny w roku 2015r. został skierowany do mężczyzn, którzy zostali skazani na karę pozbawienia wolności w związku ze stosowaniem przemocy wobec osób najbliższych tj. z art. 207 kk i odbywających karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym Nr 1 oraz Zakładzie Karnym Nr 2 w Strzelcach Opolskich.

W Zakładzie Karnym Nr 1 w Strzelcach Op., w zajęciach warsztatowych uczestniczyło i zakończyło 15 mężczyzn, natomiast w Zakładzie Karnym Nr 2 w Strzelcach Op., w zajęciach uczestniczyło 18 osób z czego zakończyło 9 osób. Program korekcyjno-edukacyjny realizowany był w formie grupowych zajęć psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Zgodnie z art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej 29 nie zamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Zgodnie z treścią przepisów ustawy decyzję o odebraniu dziecka podejmują wspólnie: pracownik socjalny, funkcjonariusz Policji i pracownik ochrony zdrowia (lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny).

W roku 2012 w wyniku interwencji umieszczono 3 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia opiekuńczego, w roku 2013 umieszczono 6 dzieci, w 2014 – 4 dzieci, natomiast w okresie od stycznia do września 2015r. – 8 dzieci.

5. Cel strategiczny i kierunki

5.1 Cele realizacji Programu

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie zjawiska przemocy w Powiecie Strzeleckim.

Uzasadnienie: Zasadniczym celem programu, do osiągnięcia którego bezpośrednio ma przyczynić się realizacja zadań zaplanowanych w programie, jest zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie zjawiska

przemocy. Program zakłada podejmowanie szeregu działań skierowanych do wszystkich osób uwikłanych w przemoc domową. Stanowi wspólny strategiczny plan działań realizowany wielopłaszczyznowo, który przyczyni się do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczy skalę zjawiska przemocy oraz poprawi kondycję rodzin z Powiatu. Działania podejmowane w ramach Programu mają w szczególności przyczynić się do skutecznego przeciwdziałania przemocy, odpowiedniego reagowania na to zjawisko, a tym samym przyczynić się do zmian kulturowo – społecznych postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie, dlatego też istotne jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

Z powyższego celu głównego wynikają cele szczegółowe:

1. Działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie jakości pracy osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

5.2 Cele szczegółowe :

Cel szczegółowy 1

Działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy, podmioty zaangażowane
1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie	Uczestnictwo w ogólnokrajowych kampaniach społecznych, które: -obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie, -opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno -kulturowe uwarunkowania, -promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę, -promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc.	Liczba ogólnokrajowych kampanii społecznych	PCPR <i>/realizacja bezkosztowa/</i>

2. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych	Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	1. Liczba opracowanych programów 2. Liczba zrealizowanych programów 3. Liczba uczestników programów	PCPR <i>/realizacja bezkosztowa/</i>
	Upowszechnianie dostępnych materiałów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1. Liczba 2. Rozpowszechnionych materiałów informacyjnych	PCPR <i>/realizacja bezkosztowa/</i>
	Organizowanie zajęć profilaktycznych dla rodziców oraz dla młodzieży w szkołach (pogadanki, prelekcje, itp.)	1. Liczba przeprowadzonych zajęć profilaktycznych 2. Liczba uczestniczących w zajęciach uczniów	Szkoły Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna <i>/realizacja bezkosztowa/</i>

Cel szczegółowy 2

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Kierunki działań	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy, podmioty zaangażowane
1. Rozwój infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowywanie zasad współpracy	Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych projektów	PCPR Starostwo Powiatowe <i>/realizacja bezkosztowa/</i>
2. Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	1. Liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych	PCPR we współpracy z mediami o zasięgu lokalnym

	Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie	1. Liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie 2. Liczba osób uczestniczących w zajęciach	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowym / Starostwo Powiatowe <i>/realizacja bezkosztowa/</i>
3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	Liczba osób objętych pomocą	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowym / Starostwo Powiatowe / Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna <i>/realizacja bezkosztowa/</i>
	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpiecznego, czasowego schronienia, w całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej - na podstawie zawartych Porozumień: - ze Stowarzyszeniem Pomocy Wzajemnej „Barka” z siedzibą w Strzelcach Op. - z Domem Matki i Dziecka w Opolu - Grudziach prowadzonym przez Diecezjalną Fundację Obrony Życia	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ww. ośrodkach	PCPR / środki finansowe Powiatu/
	Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	1. Liczba dostępnych lokalnych telefonów udostępnionych na stronach internetowych jednostek Powiatu Strzeleckiego	PCPR / Powiat Strzelecki <i>/realizacja bezkosztowa/</i>

	Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	1. Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie 2. Liczba dzieci umieszczonych odpowiednio: u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej	PCPR Rodziny zastępcze, Placówki opiekuńczo-wychowawcze
	Opracowanie i realizacja Programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	1. Liczba programów terapeutycznych 2. Liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym 3. Liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne. 4. Liczba grup terapeutycznych 5. Liczba grup wsparcia	PCPR /środki własne Powiatu/
4. Monitoring skuteczności działań pomocowych	Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	1. Liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, u których przemoc ustała. 2. Liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie	PCPR, Policja, OPS

Cel szczegółowy 3

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Kierunki działań	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy, podmioty zaangażowane
------------------	-----------	-----------	-------------------------------------

1. Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy	Ewidencjonowanie podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno - edukacyjny.	1. Corocznie aktualizowana na stronie internetowej PCPR baza teleadresowa. 2. Liczba informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych	PCPR
	Przesyłanie zaktualizowanych informatorów powiatu, o którym mowa powyżej Prezesowi Sądu Rejonowego w Strzelcach Op., Prokuratorowi Rejonowemu w Strzelcach Op., Komendantowi Powiatowemu Policji w Strzelcach Op. oraz gminom powiatu strzeleckiego do dnia 15 lipca każdego kolejnego roku.	Przekazanie ww. podmiotom aktualnego informatora	PCPR
2. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie	Stosowanie procedury „Niebieska Karta”	Liczba sporządzonych przez pracowników socjalnych formularzy „Niebieskich Kart”	Instytucje odpowiedzialne za stosowanie „Niebieskiej Karty”
	Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.	Liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc .	Instytucje odpowiedzialne za stosowanie „Niebieskiej Karty”
3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie	Opracowanie ramowych programów oddziaływań korekcyjno-Edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych i penitencjarnych.	Liczba edycji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	PCPR
	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	1. Liczba podmiotów realizujących programy 2. Liczba uczestników 3. Liczba osób, które ukończyły programy	PCPR /dotacja celowa/

	Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno -edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego.	1. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań przemocowych w rodzinie 2. Liczba osób osadzonych, poddanych oddziaływani o, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popełnienie czynu podobnego.	PCPR
4.Realizowanie programów psychologiczno terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań	Opracowanie i realizacja programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	1. Liczba programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Liczba uczestników. 3. Liczba osób, które ukończyły programy.	PCPR / środki finansowe Powiatu/
	Badanie skuteczności programów psychologiczno -terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów powróciły do zachowań przemocowych w rodzinie.	PCPR

Cel szczegółowy 4

Podnoszenie jakości pracy osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Kierunki działań	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy, podmioty zaangażowane
1.Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Organizowanie szkoleń, konferencji i spotkań edukacyjnych dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Ilość przeprowadzonych szkoleń, konferencji i spotkań edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.	PCPR / Starostwo Powiatowe
	Umożliwienie pracownikom oraz osobom realizującym zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie udziału w dostępnej ofercie szkoleniowej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Ilość osób uczestniczących w szkoleniach	PCPR / Starostwo Powiatowe

Dążąc do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aby zrealizować cele ustawowe, w tym cele zawarte w Programie, określone zostały obszary działań Programu:

Obszary działania:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna - obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie –obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Realizacja programu

Realizacja programu jest działaniem długofalowym, wymagającym stałego monitorowania i zaangażowania wszystkich realizatorów, ma także wieloletnią perspektywę i powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

6.1 Źródła finansowania

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Strzeleckim finansowany jest ze:

- środków własnych budżetu Powiatu Strzeleckiego,
- samorządów gmin powiatu strzeleckiego i województwa opolskiego,
- środków pochodzących z dotacji celowych,
- środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

6.2 Realizatorzy programu

Jako realizatorów Programu wymienia się w szczególności:

- Starostwo Powiatowe w Strzelcach Op. ,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Op.
- Ośrodki pomocy społecznej, w tym Zespoły Interdyscyplinarne,
- Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Op.
- Prokuratura Rejonowa w Strzelcach Op.,
- Sąd Rejonowy w Strzelcach Op.,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Strzelcach Op.,
- Zakłady opieki zdrowotnej,
- Placówki oświatowe,
- Zawodowe rodziny zastępcze,
- Rodzinny dom dziecka
- Kościół i inne związki wyznaniowe,
- inne podmioty działające na rzecz osób doświadczających przemocy lub stosujących przemoc.

6.3 Przewidywane efekty programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
4. Poprawa jakości i skuteczności usług w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
5. Zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi

6.4 Adresaci Programu

Niniejszy Program skierowany jest przede wszystkim do:

- rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie.

6.5 Termin realizacji

Termin realizacji działań wyznaczonych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wyznaczono na lata 2016–2020. Wyznaczone cele są zaplanowane długoterminowo i są powiązane z nowym okresem programowania na lata 2016-2020. W miarę posiadanych środków finansowych, jak również pozyskiwania funduszy z innych źródeł poszczególne zaplanowane działania będą realizowane w miarę możliwości.

6.6 Monitoring i ewaluacja

Stały monitoring Programu będzie prowadzony przez Koordynatora Programu, który na bieżąco będzie oceniał realizację programu oraz proponował zmiany i aktualizację założeń, celów i skutecznych działań. W ramach rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Op. będzie przedstawiana informacja na temat zrealizowanych systematycznie poszczególnych zadań. Program jest dokumentem otwartym, którego uzupełnienie i poszerzenie o nowe cele i zadania jest możliwe w każdym czasie i miejscu o ile okaże się to konieczne i celowe. Jego opracowanie posłużyć ma lepszej - bardziej skutecznej, efektywniejszej i pełniejszej realizacji działań na rzecz osób uwikłanych w przemoc w Powiecie Strzeleckim.

6. 7 Koordynator programu

Koordynatorem „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020” jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Op.

7. Podsumowanie

Zjawisko przemocy domowej od wielu lat znajduje się w obszarze problemów społecznych. Preambuła do znowelizowanej ustawy podkreśla, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Przepisy ustawy rozszerzyły zakres działań, które mają zostać określone szczegółowo w Programie, w postaci podnoszenia świadomości społecznej na temat promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy, a także upowszechnienia informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie, w celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Specyfika problemu przemocy i jej wieloaspektowy sposób rozpatrywania powoduje, że tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy jest zadaniem trudnym i złożonym. Pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie wymaga podejścia systemowego, szeregu złożonych działań opartych na wiedzy z zakresu różnych dziedzin i wykorzystujących kompetencje instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Takie podejście pozwala dostrzec nie tylko ograniczenia ale też zasoby tkwiące w kadrze pomocy społecznej i innych współpracujących z nią podmiotów w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Głównym założeniem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 -2020 jest podejmowanie działań mających na celu ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Strzeleckiego. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin. Wyrażamy nadzieję, iż Program przyczyni się do udoskonalenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ograniczenia zjawiska przemocy na terenie naszego Powiatu i stworzenia modelu współpracy z innymi jednostkami działającymi na rzecz osób będących w kryzysie.

8. Spis tabel

Tabela 1. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych przez policję z podziałem na gminy w latach 2012-2014 i I-III kwartale 2015r.

Tabela 2. Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2012-2014 i I-III kwartale 2015r.

Tabela 3. Zestawienie danych dotyczących osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie w latach 2012-2014 i I-III kwartale 2015r.

Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą – dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej z podziałem na gminy w latach 2012-2014 i I-III kwartale 2015r.

Tabela 5. Dane dotyczące zarejestrowanych spraw w Prokuraturze Rejonowej w Strzelcach Op. z podziałem na sprawy w latach 2012-2014 i I-III kwartale 2015r.

Tabela 6. Liczba spraw zarejestrowanych w Prokuraturze Rejonowej w Strzelcach Op., wszczętych i skierowanych do sądu związanych z przemocą w rodzinie w latach 2012-2014 i I-III kwartale 2015r.

Tabela 7. Liczba orzeczeń wydanych w II Wydziale Karnym Sądu Rejonowego w Strzelcach Op. w latach 2012-2014 i I-III kwartale 2015r.

Opr. Joanna Hreczkowska